

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

1. BÖDE

A 300 lakosú Bödére érve jobbra tábla jelzi az Energiadomb felé vezető földutat. Amennyiben száraz az idő és megfelelő a motorod/tudásod, menj fel! Az Energiadombon az ember találkozhat az „Erővel”. Ez egy olyan földsugárzás, amely bolygónkon csupán néhány kiválasztott helyen van jelen. Hatása máig tisztázatlan, de sokan csodaként emlegetik és gyógyulni járnak ide. Látogatása ingyenes!

A falu főutcáján motorozz a második (kisebb) foci pályáig, ott a macisajtnál fordulj jobbra, majd az első lehetőségnél ismét jobbra a Petőfi Sándor utcába. Itt jobb oldalon találod az 1922-ben épült fa haranglábat.

A villanyoszlop melyik oldalán tud bemenni a harangozó?

A harangláb után menj tovább, a következő utcán jobbra vissza tudsz térni a főutóra, majd indulj visszafelé. Ahogy elhagyod Bödét, balra egy dombon megpillantod az 1220 körül épült román stílusú Szent Mihály templomot, amely szintén Böde nevezetessége. Egy nagyon rövid földúton fel is mehetsz hozzá!

2. PÁLFISZEG

Pálfiszeg a Pálffy nemesi család ősi fészke – neve is a családi névből és a „nagy család házcsoportja” jelentésű szeg szóösszetételből származik. Népessége 2015-ben 165 fő volt. Egyetlen „nevezetessége” az Iker templom, amely nem régi: 1987-ben építette a római katolikus- és a református felekezet. Az Imaházat közös falakkal, de külön külön kialakított belső termekkel készítették – vagyis egy épületben két felekezet istentiszteletei kapnak helyt.

Hány pálfiszegi halt meg a Második Világháborúban?

A templomtól térj vissza a főútra!

3. ISPÁNK

Ispánk az Őrség egyik gyöngyszeme. Neve az ispán szó becézett alakjából származik, történelme 1393-ig vezethető vissza. Lakossága 100 fő, akik mind magyarnak vallották magukat (kivéve, aki nem nyilatkozott). Itt volt az első vállalkozás, amely Magyarországon bioplazmát állított elő (2005-ben), illetve érdemes megnézni „koldusállásos” népi lakóházait (Keleti szer 12, Nyugati szer 18). Gurulj egyenesen a főutcán (Keleti út), majd a művelődési ház előtt fordulj balra a fenyvesen át vezető keskeny utcába. Innen a Nyugati úton tudod folytatni az utat, majd bal kéz felé meglátod az Ízrestaurátor Kézműves Csokoládéműhelyt. Mindenképpen állj meg, számítanak a látogatásunkra. Amennyiben édesszájú vagy, itt egy komoly vagyont elkölthetsz – de az ízlelőbimbóidat többször orgazmusig juttathatod!

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

Mennyi pályázati támogatást nyert a műhely?

A Nyugati úton továbbhaladva a STOP-nál jobbra, majd visszajutsz a főútra.

4. KEMÉNFA

Nevét a Kemény családról kapta, amely egykor birtokolta a területet. Az 1300-as évek óta létező falu a török hódoltság alatt, majd az 1700-as években is elnéptelenedett. Lakossága 1986-ban volt legmagasabb, több mint 300 fő – mára ez 100 alá csökkent. A falu közelében található az egyik leghosszabb hazai főúti völgyhíd, amely 600 méter hosszú. Keménfára érve egy Y elágazás jobb oldalán megállva a közrefogott füves területen találod Szent István szobrát, amelyet az Millenniumra állítottak.

Hányas szám van a templommal szomszédos ház postaládáján?

Megkerülve a teret hagyd el a falut arra, amerről érkezél.

5. KALLÓSD

A ma kevesebb mint 100 lelket számláló települést már 1217-ben említik, fő nevezetessége, a Szent Anna körtemplom is a 13. században épült. A falut a háborúk szerencsésen elkerülték, a templom nagyrészt eredeti állapotában megmaradt. Táblák is jelzik, de már messziről látod is. Az italtolt mellett befordulva a temető melletti parkolóban tudsz megállni és beszélgetni a templomhoz.

Mikor hunyt el a templom rácsos bejáratától jobbra nyugvó Farkas úr?

Ugyanazon az úton hagyd el Kallósdot, ahogy érkezél.

6. SÉNYE

Már 1251-es iratokban is felbukkan a neve, amely a *Senye* személynévből ered. Sok kézen átment történelme során, fénykora a Széchenyi grófok birtokaként jött el. Az 1850-es években is csupán 150 fő volt a lakossága, ma ez mindössze 31 fő! Amit meg fogunk nézni, mégis egy 2002-ben épült ökomenikus kápolna, amelyhez fel kell menni a falu melletti dombra. A központba érve a harangláb előtt fordulj jobbra, a kis híd után is tarts jobbra, majd az egyre meredekebb, de végig burkolt úton a tükörnél balra! Bal oldalon eléred a Kemence Kápolnát, amelynek környezete és maga az épület is megérdemli a látogatást.

Hány széket látsz a Kápolna belsejében?

Térj vissza a főútra, ahogy már megszoktad!

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

7. BALATONHENYE

A Monoszlói-medencében fekszik, amely a Balaton-Felvidék egyik legeldugottabb zuga. Csupán két zsákfalvó található itt, Monoszló és Balatonhenye. Utóbbi nevét már a 12. században megemlíti (Henney néven), de ásatások szerint már a római korban is éltek itt. Lakossága 1850 környékén 742 fő is volt, mára azonban 128-ra csökkent. Említést érdemel református temploma, amelyet 1911-12-ben építettek a középkori alsóhenyei templom romjaira. Amikor a templom felé haladva a híd után balra fordulsz, jobb oldalon (és a faluban más pontokon is) szépen felújított táj-jellegű házat figyelhetsz meg. Legalább a templom utánig, az Akácfa utca kitáblázott kereszteződéséig motorozz el.

Milyen kerékpárút vezet át Balatonhenyén?

Amennyiben nem retensz meg egy kis burkolatlan úttól (nem saras, kemény köves talaj és nagyon rövid táv!), indulj el az Akácfa utca tábla felé, majd az Y-ban tarts balra. A célpont koordinátái: 46.91586, 17.61755. Ha eddig felmész és megállsz, fordulj meg: a Balaton-Felvidék egyik legszebb természeti érdekességét, a Hegyestű bazaltorgonáját nagyon tisztán láthatod. Amikor kinézelődted magad, térj vissza amerről jöttél!

8. SOMOGYVÁMOS

A kora középkorban itt egy Csopak nevű falu állt, amely azonban a török megszállás idején teljesen elpusztult. Helyén jött létre Vámos települése, amelyből később Somogyvámos lett. A község mai lakossága 769 fő (2015-ös adat). Az országban talán egyedülálló a vallási megoszlás: római katolikus 49.1%, református 1.7%, evangélikus 7.6%, egyéb 22.7% - ez utóbbi elsősorban Krisna-hívő. A 260 hektár területű Indiai Kulturális Központ és Biofarm 1993-ban jött létre a település határában, ma 150-en élnek ott (nagyreszt családosan) egyszerű módon a lelki béke jegyében. Legalább a bejáratig gurulj el!

Hány bojt van a bejárat melletti elefántok fején?

Irány vissza a leágazáshoz!

9. KAPOSHOMOK

Bármily furcsa a távolság miatt, a terület a Balatonboglári borvidék része. A település környéke a honfoglalás után Koppány birtoka volt, felnégyelése után a Pannonhalmi bencés rend tulajdona lett. A török időkben Homok teljesen kipusztult, majd 1728-tól kezdik benépesíteni Ausztriából érkező telepesek. Innentől lakosságának jelentős része német ajkú, nekik köszönhető a szőlőgazdálkodás meghonosítása is a környéken. A falu nevét a szocialista korszakban változtatták Kaposhomokra. Szintén nekik köszönhető a német lakosság deportálása is. Akiket Németországba költöztetésre köteleztek, azoknak a vagyonát elkobozták és helyükre Felvidékről telepítettek gazdálkodó családokat. Ők

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

nem rendelkeztek szőlőművelési gyökerekkel, így ebben az időben Kaposhomok gazdaságának ezen része sokat hanyatlott. A 2011-es népszámlálás során a mintegy 500 fős népesség csupán 1,6%-a vallotta magát németnek. A község érdekessége, hogy minden híres emberről elnevezett utcájában szobrot állítottak az utca névadójának. Utolsóként Széchenyi István és Ady Endre szobrát avatták fel 2017-ben.

Kinek a szobrát látod meg először Kaposhomokra érve?

Érdemes a faluba vezető utat követve felmotorozni a Telekhegyre, csodálatos épületeket vehetsz szemügyre! Miután kigyönyörködted magad, fordulj meg ér térj vissza a 61-es főútra!

10. GRÁBÓC

A településen már az 1300-as években létezett bencés zárdá és templom. Romjait a szerb temetőtől északnyugatra lévő bozótos rejti. Grábócot nevezetessé a török elől menekülő szerb szerzetesek tették, akik a dalmáciai Dragovity kolostorából 1580-ban jutottak el ide. Először csak fatemplomot építettek, majd a budai basa engedélyével 1587-ben kőtemplomot is. A törökök 1667-ben feldúlták a kolostort, mely 1703-ban elnéptelenedett. Az elnéptelenedett településre a Rákóczi-szabadságharc után tértek vissza a szerb lakosok és az ortodox szerzetesek. A mai szerb ortodox templom 1736-ban épült. A szocializmus éveiben ide száműzték a bolgár ortodox egyház vezetőjét, a szófiai pátriárkát. Az ortodox kolostor 1974-ig, az utolsó szerzetes haláláig működött, utána szociális otthonná alakították. 1994 óta a templommal együtt ismét a szerb ortodox egyház tulajdona, ma apácák élnek itt. Ma már a 177 fős lakosság kevesebb mint 2%-a vallja magát szerbnek.

Mi táplálja a világítást a grábóci játszótéren?

Érdemes még a játszótérrel szemben felmenni a grábóci kilátóhoz – de csak száraz időben, ugyanis a temetőtől az utolsó 300 méter emelkedő földút! Amennyiben kinézelődted magad a rendezett településen, térj vissza arra, amerről jöttél!

11. CIKÓ

Régészeti bizonyítékok alapján már az őskorban lakott hely volt. A település a török hódoltság korában teljesen elnéptelenedett, majd betelepített németek munkája nyomán indult újra fejlődésnek. A 20. század elejére a Völgységi járás legjelentősebb német lakosú kisközségévé vált. 1939. április 30-án itt tartotta országos zászlóbontó nagygyűlését a Volksbund, és itt alakult meg első helyi szervezete. A második világháború után a község lakosságából közel kétszáz főt hurcoltak el kényszermunkára, illetve a német lakosság nagy részét kitelepítették, és helyükre Hadikfalváról 158 bukovinai székely családot költöztettek. A régi német lakosságból 1950-re mintegy harminc család maradt. A város mai lakossága 870 fő, amelyből 12,4% vallja magát

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

németnek. A város legismertebb nevezetessége a Máriaszéplaki templomrom. Miután az itiner 34. pontja után begurulsz Cíkóra, fordulj vissza és indulj el a 36. pontnak megfelelően. A községet elhagyva a vasúti átgáz előtt balra látod meg a templom romját. Ide egy földút vezet be, amely jól járható.

Mikor állították a földút melletti feszületet?

A Máriaszéplaki templomrom II. Géza korabeli román stílusú, kéttornyos, háromhajós templom maradványa. Ma a környék német nemzetiségének búcsújáró helye. A templomrom megjelenik Vörösmarty Mihály Széplak című versében (1828) és Illyés Gyula Kora tavasz című regényében (1941) is.

12. NYUGOTSZENTERZSÉBET

Nyugotszenterzsébetet (eredetileg Szenterzsébet) 1332-ben említette először egy oklevél S. Elyzabeth néven. Nevét valószínűleg temploma védőszentjéről kapta. A török hódoltság alatt is folyamatosan lakott volt, mindig magyarok éltek itt – jelenlegi lakossága 261 fő, akiknek 97,1%-a vallja magyarnak magát. A településen ugyan található élelmiszer- és italbolt is, azonban egyik sem üzemel. Így a helyiek a faluba naponta bejáró mozgóboltokból tudnak vásárolni. A településen élő gyerekek a szomszédos Nagypeterd faluba járnak iskolába és óvodába. A településnek több hektárnyi mezőgazdálkodásra alkalmas területe is van, amelyet művelnek, a terményeket pedig a közösségben élők között osztják szét. Leginkább mégis buszmegállójáról vált híressé: a polgármester nem talált forrást buszmegálló építésére, kilátóra viszont igen. Így épült meg az Erzsébet kilátó, amelyet a faluba érve hamar meg fogsz találni. Érdekes felkapaszkodni és megcsodálni a panorámát!

Mennyi a busz menetideje Bánfáig?

Irány vissza a 6-os főútra!

13. IBÁFA

A falu első okleveles említése 1425-ből származik. Eredeti birtokosa után, aki német lehetett Ibafalvának nevezték. A szigetvári vár 1566-os eleste után bekövetkezett török hódoltság alatt a falu hamar elnéptelenedett. A 18. század közepén horvátok, később németek telepedtek le. A hagyomány szerint Hangai (Schreier) Nándor, aki 1864 és 1905 között volt a falu plébánosa, szeretett pipázni. Ez adta az ötletet barátjának, Roboz Istvánnak (kaposvári törvényszéki vizsgálóbíró) a nyelvtörő-mondóka megírásához: „Az ibafai papnak fapipája van, tehát az ibafai papi pipa papi fapipa.” Ennek a mondókanak a felhasználásával írta később Komjáthy Károly 1931-ben az "Ipafai lakodalom" című három felvonásos operettjét. Viszont az akkori plébánosnak, Sarlós Ferencnek nem volt pipája, ezért a hívek 1934-ben megajándékozták egy szép fapipával, amelyet Gerber Béla iparművész faragott. Ez indította el a hagyományt és a pipák gyűjtését, majd 1968-ban

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

egy pipatörténeti kiállítást nyitottak a plébánián. Jelenlegi formáját az 1989-es újrarendezés során kapta. A pipagyűjteményen kívül megtalálhatók egyéb dohányzással kapcsolatos kellékek, mint például: pipatömők, díszes dohány-, cigaretta- és gyufatartók.

Kinek a tulajdonában vannak a kiállított pipák?

Irány vissza a Republic-nóta szerint!

14. PATAPOKLOSI

A mai település 1950. szeptember 6-án jött létre az egykori mezőváros Pata és a Keleti-Gyöngyös túlsópartján fekvő Poklosi egyesítésével. Pata települését 1283-ban említették először az oklevelek Pathaa alakban írva. Neve valószínűleg személynév eredetű. 1316-ban már plébániatemploma is volt. Poklosi nevét csak jóval később, 1431-ben említette először oklevél, mint Pata város tartozékát. Nevének két eredete is ismert. Az egyik szerint ragadós, fekete földjéről kapta, más vélemény szerint viszont a honfoglaláskor visszatérő magyar seregekben sok volt a leprás (bélpoklos), őket ide, Poklosi területére gyűjtötték össze és ápták a szerzetes barátok. A települések a török megszállás alatt hosszú időre elnéptelenedtek, majd szinte teljesen magyar lakosság népesítette be újra. Érdekesség, hogy a lakosság döntő része református vallású volt. Mai lélekszáma 359 fő (2015). Patapoklosi a „szobrok falva”. A kicsi településen hét szobor áll: Árpád nagyfejedelem, Zrínyi Miklós, Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor, a falu első református lelkésze: Szegedi Kis István és a poklosi falurészen a bélpoklos (leprás) vitézt ápoló szerzetes is szobrot kapott. Mi ez utóbbit keressük meg! Motorozz egyenesen a buszvégállomásig, ott fordulj jobbra, majd a játszótér mellett a jobb oldalon megtalálod a szobrot.

Milyen színű ház áll mellette a kis réten?

Irány vissza a főútra!

15. KISBAJOM

Az utcák, közterek szépsége miatt a Rinyamente ékszerdobozának is nevezik. A település említésével az 1397-ből származó oklevélben találkozhatunk először, nevét akkor így írták le: Kysbayon. Történelme során sok kézen ment át, lakossága meghatározóan magyarokból áll. Jelenlegi lélekszáma több mint 400 fő. Motorozz el egyenesen a Rózsa utcán az autóbusz-fordulóig!

Kinek állítottak emlékművet a Közjegyzőségi Iroda előtt?

A településnek két műemléki védelem alatt álló épülete van: a 172 éves református templom és az egykori református lelkészlak. Ez utóbbi épület két évvel a templom után, 1849-ben épült, ma népi hagyományőrző és erdei iskolaként várja vendégeit. Kisbajom

INFORMÁCIÓK ÉS TUDNIVALÓK

BázisMotor Onroad.hu48h motoros tájékoztatósi túra a dunántúli zsákfalvak között

virágos utcáin rengeteg régi falusi ház található, a templomtól délre pedig egy kis múzeumot (skanzen) is kialakítottak. A faluközpont 2018-ban megkapta az Örökségünk, Somogyország Kincse kitüntető elismerést is. A buszfordulóból indulva gurulj le a Kossuth Lajos utcán, majd annak és a Petőfi Sándornak a sarkán találod a skanzen. Nézelődd ki magad, majd mehetsz tovább a Petőfin, a rőzsészedő nénike szobra mellett jobbra, a Rózsa utcán pedig balra – és irány vissza a főútra!

16. ZALAMERENYE

Merenye területén már a honfoglalás után megtelepültek családok és szőlőtermesztéssel foglalkoztak. A terület egyházi birtok volt, de tulajdonlásának kérdését évszázadokon át állandó viszálykodás kísérte. A török uralom alatt a falu elnéptelenedett, sőt teljesen le is rombolták. A lakók végül csak 1690 után, Kanizsa visszafoglalását követően tértek vissza. A falut újjá kellett építeni, de már nem a Magyarországon. Az ófalut helyét szőlővel telepítették be, az új házakat már a völgyben kezdték alapozni. Csak lassan indult meg a népességszám növekedése, és az 1711. évi pestisjárvány is megtizedelte a falu lakosságát. Jellemző a járvány méreteire, hogy a harminc gazdából csak hat érte meg a következő esztendőt. Mai lakossága kevesebb mint 200 fő. Először motorozz be Zalamerenyére és gyorsan nézz szét.

Milyen színű köpenye van a buszfordulóban levő szobornak?

A fő néznivalónk a bevezető út melletti pálos malom. Ezt este 7 óráig látogathatod meg, így ha időszükében vagy, itt kezdj! A vízimalom egykor a pálos rend tulajdonában állt. 1804-től a Zsohár család bérelte, majd 1960-ban megszűnt az őrlés. 2013–2015-ben az új tulajdonos felújította, azóta újra működik. A malom magánkézben van, tulajdonosa maga is motoros és végtelenül kedves ember. Pálinkafőzdéjét is csak ajánlani tudom – amennyiben van utasod, ő már elkezdhet melegíteni az estére, hiszen több zsákfalunk nincs. Rutinosan, szokás szerint de utoljára térj vissza a főútra, ahonnan jöttél!